

Як і раніше багато побутових злочинів скоюються непрацюючими і такими, що ніде не вчаться (51,3%), мають судимість (26,3%). Близько 75% таких кримінальних діянь здійснено в стані алкогольного сп'яніння. Більш за третину здійснюється у вихідні дні (34,2%), 41% – в період часу з 18.00 до 24.00.

Більшість побутових злочинів (87,5%) здійснюються чоловіками, а їх жертвами, як правило, стають жінки (72%) і люди літнього віку (17,4%).

За період роботи загальнонаціональної гарячої лінії для потерпілих від домашнього насильства 8-801-100-8-801 станом на 31 березня 2014 року було здійснено понад 400 тисяч дзвінків.

Зазнають домашнього насильства жінки (95%), переважно 27–40 років (32%) і старше 60 років (близько 20%). 68% потерпілих зазнають фізичного, 54% – економічного, 96% – психологічного та 5% – сексуального насильства. Більшість абонентів страждають відразу від декількох видів насильств.

Таким чином, досвід боротьби з насильством в сім'ї в Республіці Білорусь свідчить про активну діяльність державних та громадських організацій. На особливу увагу заслуговують проекти громадських організацій спрямовані на надання всебічної допомоги жертвам насильства в сім'ї та на профілактику насильства в цілому.

ЗАХИСТ ЖЕРТВИ НАСИЛЬСТВА В СІМ'Ї: ДОСВІД ГРУЗІЇ

Пашковська М.В., кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем громадської безпеки НАВС

В Грузії насильство в сім'ї є поширеною проблемою, що охоплює цілий спектр – від позбавлення жінок економічних коштів для існування до словесних образ і психологічної жорстокості, фізичного і сексуального насильства та вбивств. Часто ці види насильства мають взаємопов'язаний і супутній характер. Здебільшого акти насильства мають місце в контексті великих сімей, що ведуть одне господарство. Як у селах, так і в містах Грузії в одному будинку часто проживають декілька поколінь.

Одним з аспектів, які сприяють побутовому насильству в Грузії, на думку місцевих недержавних організацій, є економічні та соціальні труднощі, що настали внаслідок розпаду Радянського Союзу, громадянської війни, що в цілому призвело до перерозподілу соціальних і родинних ролей.

Згідно з дослідженням Фонду ООН в області народонаселення (UNFPA), проведеному в 2009 році, в Грузії кожна 11 заміжня жінка є жертвою фізичного насильства.

За даними Міністерства внутрішніх справ Грузії кількість жертв побутового насилля станом на 2007 року складає 578 осіб (88,1 % жінок), у 2008 – 198 осіб (95,5 %) відповідно. За статистикою понад 54 відсотка неповнолітніх зазнавали фізичного насильства. За 2013 рік, в порівнянні з аналогічним показником минулого року, зафіксовано скорочення числа злочинів на 10036 одиниць, що складає 25,7%.

Проведене дослідження неурядовою організацією «Кавказька жіноча консультативно-дослідницька мережа» показало, що 5 % опитаних жінок піддавались фізичному насильству з боку нинішнього або колишнього чоловіка, 25,5 % – сексуальному насильству.

До прийняття спеціалізованого закону, захист жінок, які стали жертвою насильства в сім'ї, ускладнювали існуючі перешкоди: відсутність відповідної реакції з боку поліції; системи підготовки медперсоналу у сфері побутового насильства; достатнього числа тимчасових притулків; фінансової свободи. В Грузії спостерігалась безкарність осіб, що здійснюють насильство в сім'ї внаслідок того, що жінки із-за відчуття сорому або страху осуду не зверталися за допомогою.

Важливим кроком на шляху запобігання насильству в сім'ї, було прийняття в 2006 році закону "Про побутове насильство", який став правовою основою видання постанов про заходи захисту потерпілих та створення тимчасових притулків.

Законом наділено поліцію і суди повноваженнями видавати постанови про заходи тимчасового захисту. Порушуючи вимоги визначені постановою, винна особа притягається до кримінальної відповідальності.

У Кримінальному кодексі відсутня спеціальна стаття, якою було б передбачено відповідальність за побутове насильство. Проте, при винесенні покарання за деякі форми побутового насильства можуть бути використані статті Кримінального кодексу за умисне та необережне вбивство, напад, побиття та зґвалтування.

Особливістю порушення кримінальних справ в контексті побутового насильства (внаслідок побиття, завдання незначної шкоди здоров'ю) є скарга потерпілої, проте, в разі примирення сторін справа, як правило, закривається.

Превенцію сімейного насильства в державі здійснюють міністерства праці, охорони здоров'я і соціального захисту, внутрішніх справ та органи місцевого самоврядування.

На виконання закону та Плану заходів з профілактики побутового насильства (на 2006–2008 роки) передбачено курс навчання для працівників правоохоронних органів, суддів, адвокатів, прокурорів, журналістів, медичних та соціальних працівників.

В державі діє Міжвідомча рада з боротьби з побутовим насильством, яка спільно з державними та недержавними організаціями розробила План дій з боротьби проти побутового

наси́льства і захисту жертв побутового наси́льства на 2009-2010 роки, де визначено основні цілі та завдання: – вдосконалення нормативно-правової бази і державної політики з запобігання побутовому насильству; – захист, реабілітація жертв побутового насильства; – запобігання побутовому насильству шляхом обізнаності населення з питань насильства в сім'ї.

Важливим елементом урядових стратегій захисту жіночих прав є притулки для жертв побутового насильства (т.з. шелтери). В Грузії існує 2 державних та 4 притулки неурядових організацій («Грузинської мережі проти насильства», «Сафарі» тощо), а також жертвам побутового насильства надають притулок релігійні спільноти.

На виконання Плану дій Державний фонд з питань надання захисту та допомоги жертвам торгівлі людьми з 2009 року в підзвітних йому притулках також розміщує жертв насильства в сім'ї.

Створення притулків та кризових центрів для жертв сімейного насильства органами місцевого самоврядування визначено у проекті закону "Про припинення насильства в сім'ї, захист жертв родинного насильства та допомоги".

Таким чином, Грузія потребує створення дієвої системи міжвідомчої взаємодії в випадках побутового насильства. встановивши тісні зв'язки між ключовими організаціями, такими як поліція, центри юридичної консультації, притулки, медичні установи, кризис-центри. Крім того, незначна кількість притулків свідчить про відсутність належного захисту жінок від насильства в сім'ї. Враховуючи моральні традиції Грузії, слід відмітити про необхідність інформування громадськості з конструктивних дій з боротьби із побутовим насильством, які запроваджені урядом.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ВІКТИМОЛОГІЧНОЇ ПРОФІЛАКТИКИ ЗЛОЧИНІВ У ПІДЛІТКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Гусєва К.А., старший науковий співробітник, кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри адміністративної діяльності НАВС

В умовах розбудови правової держави в Україні все більш актуальними постають питання необхідності взаємодії органів внутрішніх справ з іншими державними інституціями і громадськістю в питаннях щодо запобігання злочинів і інших правопорушень. Аналіз об'єктів профілактичної діяльності викрив особливу важливість і необхідність індивідуальної профілактики правопорушень серед дітей. Це на сьогодні визнається найбільш актуальним напрямом боротьби зі злочинністю в цілому.